

3. vývin dieťaťa do 6. roku

3.1 predškolský vek medzníky sebauvedomenie - vstup do školy

obdobie: rozvoja kognitívnych funkcií
rozvoja jemnej motoriky
prípravy dieťaťa na vstup do školy
rozvoja hry

telesný vývin I. vyťahnutosť
útlmové procesy
vzrastá výkonnosť orgánov/srdce, pľúca/
2. dentícia
infekčné ochorenia
prvé neurózy
zmeny denného režimu

motorický vývin veľká pohyblivosť
základy športov/ plávanie, sánkovanie, lyžovanie/
jemná motorika prudký rozvoj
detská kresba, obliekanie, stolovanie, konštruktívne hry

vývin poznávacích procesov

vnímanie: **zrakové:** základné farby na konci obd. aj odtiene
sluchové: rytmus, melódia, zozlišujú rozdiel hovorová reč
a rytmizovanou a spevom
hudobné nadanie

čuch a chuť: rozlišovanie základných chutí a pachov
priestor a čas: preceňovanie
orientácia v okolí, v dennom čase
nechápe hodiny ani vek

predstavy: svojráznosť
názornosť
eidetická vloha
detský animizmus
fantázia v hre a v reálnych situáciách /klamstvo/

myslenie: **detský synkretizmus:** predčasne zovšeobecňuje
usudzuje na základe analógie
nemá dostatok logiky
využíva fantáziu

konkrétnosť a názornosť
II. opytovacie obdobie **prečo**

reč: **slovná zásoba** osvojí si okolo 2000-2500 nových slov
 pasívna slovná zásoba
 reč – nástroj komunikácie
 bezchybná reč pred vstupom do školy

i **vzájomný pomer myslenia a reč**

a/ na začiatku obdobia reč zaostáva za myslením
b/ na konci obdobia reč predbieha myslenie

pamäť: **názornosť**
citovosť
živelnosť
 neúmyselná, krátkodobá, mechanická

city: zmena obsahu strachu
 žiarlivosť vrcholí v 4. roku
 ostych
 radosť
 slovné formy vyjadrenia citov
 uvedomelá regulácia citov

rozvoj vyšších citov: intelektuálne
morálne
estetické
sociálne

pozornosť: krátkodobá, neúmyselná
 pod vplyvom motivácie úmyselná

osobnosť dieťaťa v predškolskom veku:

nie je celkom utvorená, objavenie iba črt

potreby biologické aj psychické a ich rozvoj

záujmy malá trvanlivosť, veľká pestrosť záujem o hru, učenie a prácu

postoje – preberanie od rodičov, učiteľky tvorba prvých vlastných postojov

schopnosti -prvé predpoklady špecifických schopností
 rozvoj inteligencie

temperament výrazne individuálne rozdiely

charakter základy charakterových črt

sebauvedomenie a sebapoznávanie

činnosti :

hra zmeny vzťahu k hračke a spoluhráčom

druhy hier: námetové
konštruktívne
pohybové
dramatizujúce
didaktické

práca formovanie pracovných návykov
využívať spontánny záujem
radosť z výsledkov

4. **školská zrelosť** dosiahnutie takého stupňa, telesného, psychického, emocionálneho a sociálneho vývinu, aby bolo dieťa schopné zúčastniť sa spoločného vyučovania

kritéria školskej zrelosti:

1/ telesná pripravenosť / kostra, svalstvo, motorika, zrak a sluch/

2/ psychická pripravenosť poznávacie funkcie
komunikácia
zisťuje psychológ

3/ citová pripravenosť

4/ sociálna pripravenosť

testy školskej zrelosti

dôsledky nevhodného zaškolenia predčasné a oneskorené zaškolenie

5. školský vek

5.1 mladší školský vek do 10. roku medzník vstup do školy

telesný vývin: 8. rok spomalenie rastu ,10.rok zrýchlenie rastu
 infekčné detské ochorenia
 rast trvalého chrupu
 neurózy zo školy
 zmena denného režimu

motorický vývin: **hrubá motorika** výrazná pohybová aktivita, pohybové hry
 časté úrazy
jemná motorika písanie, písársky kľč, automatizácia písania
 okolo 12. roku

vývin poznávacích procesov:

vnímanie: potreba usmerňovať vnímanie
 zapájať čo najviac analyzátorov
 zrak a sluch a ich význam v procese učenia
 prechod k analytickému vnímaniu
 dieťa sa učí pozorovať

predstavy: citovosť a názornosť
 eidetická vloha mizne okolo 10 roku
 fantázia

myslenie: konkrétne 7-9 rok
 slovno-logické po 10 roku
 chápanie času potreba logiky /hodina,minúta problém storočie/
 rozvoj pojmov

reč: slovná zásoba prudký rozvoj – škola
 nová podoba – písanie štádia: napodobňovanie
 prepisovanie
 písanie spamäti
 písanie podľa sluchu

pozornosť: potrebné sústredenie
 rozsah
 rozdelenie a prenášanie pozornosti
 chyby z nepozornosti
 stálosť

pamäť: na začiatku obd. mechanická na konci rozvoj logickej

názornosť a citovosť na začiatku obdobia
vzrastá rozsah
dĺžka podržania
vybavovanie

city: **strach:** nereálne strachové podnety
 reálne nebezpečenstvá
 strach z neúspechu v škole

vyššie city: intelektuálne

estetické

morálne

sociálne: vzťah k učiteľovi

vzťahy medzi deťmi

osobnosť a jej vývin

záujmy mnohostrannosť/ zberateľské, čitateľské, krúžky/

charakter formovanie morálnych vlastností

schopnosti rozvoj špecifických aj všeobecných schopností

sebapoznávanie porovnávanie sa s rovesníkmi

temperament snaha ovládať v škole

činnosti:

hra: hry s pravidlami, hry aktivizujúce rozumové schopnosti, súťaživé

práca: sebaobsluha, práca v prospech celku, domáce práce

učenie: formovanie návykov sa učiť

typické priestupky:

nedisciplinovanosť

klamstvo

krádeže

záškoláctvo

5.2 stredný školský vek

10 – 14 rokov predpuberta

fáza pred pohlavným dozrievaním

objavujú sa zmeny, ktoré sa výrazne prejavajú v puberte

zmeny v **telesnom vývine** nerovnomerný rast končatín a trupu

motorika: nekoordinované pohyby

telesný a **duševný** nepokoj

sebapozorovanie

uvoľnenie vzťahov s rodičmi – kritickosť

protichodné vzťahy medzi dievčatami a chlapcami

5.3 starší školský vek

od 12 – 14 do 15 –17 r. medzník **pohlavná zrelosť**

proces dospievania je charakterizovaný :

- 1/ fyziologické dospievanie /sekundárne pohlavné znaky, hormonálne/
- 2/ spoločenské dospievanie
- 3/ emocionálne dozrievanie

telesný vývin:

vzrast hmotnosti a objemu srdca

pubertálny skok

kolísanie tlaku

prevaha vzruchu nad útlmom

žľazy s vnútorným vylučovaním – aktivizácia pohlavných žliaz

prvotné a druhotné pohlavné znaky

pohlavné dozrievanie – nerovnaké, individuálne

kritérium zrelosti u dievčat

prvá menštruácia / 12 – 14 r./

kritérium zrelosti u chlapcov

polúcia / 15 – 16 r. /

vývin poznávacích procesov:

vnímanie: presnejšie, bohatšie, vývinový vrchol výkonnosti zmyslových orgánov

predstavy:	bdelé snenie tvorivosť
myslenie:	prechod k abstraktnému mysleniu kritickosť – diskusia , spory neschopnosť kompromisu úsudkové myslenie 15 r. končí sa pojmotvorná činnosť
reč:	poukazuje na intelektovú úroveň slangy vulgarizmy
pamäť:	13 r. stúpa významové zapamätávanie nad doslovným prevláda logická pamäť prevahy úmyselnej pamäti rozvoj mechanickej pamäti
pozornosť:	dočasne narušený proces koncentrácie dočasne narušený proces rozhodovania
city:	veľká intenzita citového prežívania oscilácia medzi krajnými náladami citová pohyblivosť II. obdobie vzdoru zmeny vo vyšších citoch priateľstvá s rovesníkmi – významné miesto sebacy – rôzne reakcie rodinné vzťahy zmeny sa prejavujú: kríza autority rodičov konflikty s rodičmi oslabenie citovej väzby

5.4 adolescencia

začína 15-16 končí 20-21 r. medzníky pohlavné dozrievanie vstup do života

obdobie ušľachťovania telesného a duševného vývinu

človek sa má stať:

samostatne myslíaci a zodpovedne konajúci

má sa stať zrelým na založenie rodiny

má si osvojiť isté povolanie, alebo má byť naň pripravený

telesný a motorický vývin:

spomalenie a ušľachťovanie tel. vývinu

zastavuje sa rast kostí

strácajú a disproporcie

pohyby znovu harmonické a koordinované
 tvar hlavy a tváre nadobúda definitívnu podobu
 koniec obdobia – vrchol fyzickej kondície

vývin poznávacích procesov:

ustaľovanie a dozrievanie psychických procesov
 postupne končí rozvoj intelektových schopností
 stráca sa duševná nevyrovnanosť
 príklon k reálnemu životu
 rozvoj logického a abstraktného myslenia
 prevaha úmyselnej pozornosti
 ustupuje fantázia
 strata citovej lability
 city sa prehľbujú a konsolidujú
 vôľa rozhodovanie sa zbavuje náhodných impulzov

osobnosť adolescenta:

potreby – rozvoj psychických a kultúrnych
 obdobie sebautvárania- utváranie obrazu seba
 záujmy – šport,kultúrne,čitateľské, povolanie
 charakter – ustaľovanie, cieľavedomosť,hotové charakterové vlastnosti
 vzťahy k dospelým – harmonizácia vzťahov
 tolerantnosť k chybám iných
 priateľské vzťahy – trvalejšie,dôvernejšie,lúbostné vzťahy

nástup do práce:

zmeny denného režimu
 zmeny hlavnej činnosti
 zmena sociálnej role